

Hromadná pripomienka SOS/Birdlife Slovensko, VIA IURIS, Klimatickej koalície, iniciatívy My sme les, Inštitútu ochrany prírody, WWF Slovensko

k LP/2025/145 - Návrh poslancov Národnej rady Slovenskej republiky Milana GARAJA, Dagmar KRAMPLOVEJ a Adama LUČANSKÉHO na vydanie zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov (tlač 699)

<https://www.slov-lex.sk/elegislativa/legislativne-procesy/SK/LP/2025/145>

Tento návrh bol zverejnený na portáli Slov-lex dňa 14.04. 2025 a my v stanovenej lehote podávame nasledovné pripomienky:

Pripomienka č. 1: Žiadame Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov, stiahnuť z legislatívneho procesu ako celok a zastaviť rokovanie o ňom.

Odôvodnenie pripomienky č. 1:

Dôvody, pre ktoré žiadame stiahnutie návrhu novely ako celku, sú nasledovné:

Zákon č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny (ďalej len "ZoOPaK") bol za posledné mesiace predmetom opakovaných nesystémových novelizácií, ktoré narušajú a rozkladajú systém ochrany prírody a krajiny postupnou, salámovou metódou. Príznačné pre všetky tieto novely je aj absencia riadneho legislatívneho procesu a odbornej diskusie k navrhovaným zmenám. Dôsledkom týchto nepremyslených zásahov je, že už predošlé novely riskantným spôsobom ohrozujú previazanie jednotlivých ustanovení ZoOPaK ktorých cieľom je ochrana najcennejších prírodných hodnôt, ktorými Slovensko disponuje. Takými nesystémovými a nevhodnými krokmi zo strany predkladateľov a podľa nášho presvedčenia zásadne chybnými zmenami bolo oslabenie dobrovoľnej stráže prírody (de-facto jej paralýza), zavedenie fiktívneho súhlasu a oslabenie režimu ochrany drevín. Stavanie ďalších zmien zákona na týchto slabých základoch predošlých noviel povedie, ako uvádzame nižšie, k ďalším zmenám (ktoré sme presvedčení, že predkladateľ v niektorých ohľadoch nezamýšľal), ktoré nabúrajú náš systém ochrany prírody. Jediným správnym riešením, aby sme sa takýmto neželaným a nesystémovým a doslova škodlivým následkom vyhli, je zákon stiahnuť a prepracovať a zároveň prerokovať s odbornou verejnosťou s dostatočným časovým priestorom na prerokovanie (čo aktuálne MPK neposkytuje) tak, aby zainteresovaní experti v jednotlivých vedných disciplínach vedeli posúdiť, či zmeny zákona (ako zákona zastrešujúceho o.i. ochranu biodiverzity na Slovensku) nie sú navrhnuté tak, že sa narušia previazania v rámci zákona a na nadväzujúcu legislatívu.

Novelizačné body predloženého návrhu novely v kombinácii s predošlými novelami narušajú aktuálny systém ochrany prírody a logickú previazanosť jednotlivých ustanovení zákona. Takéto zásadné zásahy do systému ochrany prírody môžu mať za následok veľmi skorý nepriaznivý dopad na viaceré ohrozené druhy rastlín a živočíchov, ktorých prežitie je závislé na funkčnej legislatíve týkajúcej sa ochrany prírody. Zákon sa nevyvážene snaží zjednodušiť dnešný systém ochrany prírody (i keď paradoxne v dôsledku zmätočných a nedotiahnutých novelizačných bodov sa stane opak), no zjednodušenia nevyvažuje poistkami, ktoré by zabezpečili ochranu chránených častí krajiny tak ako to predpokladá nielen európska legislatíva, ale aj článok 44 Ústavy SR, v kontexte týchto noviel osobitne jeho odsek 4. Takéto

vyvážené riešenia je možné nachádzať len v rámci kvalitnej odbornej diskusie, ktorá však pri posledných novelách neprebehla.

Príkladom nesystémového, nepremysleného a nevhodného prístupu sú aj novelizačné body body č. 1 a 7, ktoré majú ako hlavný cieľ podľa medializovaných informácií regulovať sprevádzanie tých návštevníkov v chránených územiach za odplatu, ktorí ich navštevujú za účelom spoznávania prírodných hodnôt, teda ekoturizmu. Už samotná myšlienka zmeny zákona v tomto bode je chybou, keďže prílišná regulácia môže rozvoj ekoturizmu zastaviť. Navyše v tomto období, keď sa zatvárajú v regiónoch podniky poskytujúce nemálo pracovných príležitostí (a to aj v bezprostrednej blízkosti národných parkov) je chybou obmedziť jedno z odvetví (rozvoj ekoturizmu/prírodného turizmu), ktorý môže prinášať do regiónov pracovné príležitosti, tak ako je to obvyklé v národných parkoch nielen v susedných krajinách, ale na celom svete. Tento novelizačný bod je navrhnutý tak široko, že sa v chránených územiach dá pri doslovnom výklade chápať tak, že akákoľvek hospodárska činnosť v chránených územiach bude podliehať súhlasu všetkých vlastníkov. V mnohých prípadoch ide o chránené územia, ktoré zahŕňujú katastrálne územia veľkého počtu obcí. Vzhľadom k rozdrobenému vlastníctvu pozemkov na Slovensku nie je nikdy možné získať súhlas všetkých vlastníkov. Preto tu hrozí reálne riziko, že toto ustanovenie nakoniec vôbec nepomôže usmerniť ekoturistiku, ale zadusí ju. No zadusí aj mnohé iné zámery a navyše sa bude môcť stať nástrojom na vybavovanie si účtov, susedských sporov. Už dnes na blokovanie aktivít pri susedských sporoch sú využívané mnohé, aj najmenej očakávané legislatívne predpisy a tento novelizačný bod vytvorí v chránených územiach slušný základ na vzájomné komplikovanie si aktivít tým jednotlivcom, ktorí majú nedoriešené spory poukazovaním na to, že konkrétnu hospodársku činnosť nemôže dotýčná osoba vykonávať, lebo ten, ktorý ju napáda na to neudelil ako vlastník súhlas (tak ako to predpokladá novelizačný bod). Navyše súhlas pre sprievodcov bude potrebný na miestach, kde bežne pohybujúci sa turisti nepotrebujú žiadny súhlas. No ak na tom istom mieste ide o sprevádzanie za odplatu, už súhlas vlastníka potrebný bude, čo je diskriminačné. Sprievodcovské aktivity pritom nepredstavujú žiadny iný zásah do vlastníckeho práva vlastníkov pozemkov ako je zásah zo strany prechádzajúcich, nesprevádzaných turistov. Tento novelizačný bod je zo svojej podstaty zlý, neopraviteľný pozmeňovacím návrhom a spolu s ďalšími bodmi je podľa nás dostatočným dôvodom na stiahnutie novely ako celku a jej prepracovanie tak, aby riešila reálne problémy systému ochrany prírody a krajiny a opravila chyby z predošlých noviel, ktoré ohrozujú ochranu hodnôt, ktorými sa ako Slovensko pýšime, a ktorých ochrana vyplýva aj z európskej legislatívy.

Považujeme rovnako za základnú chybu, že Slovensko ustupuje v novelizačnom bode 11 z cieľu a vízie, aby nerušený priebeh prírodných procesov bol zabezpečený na troch štvrtinách rozlohy národných parkov. Slovensko sa tak v stredno- a dlhodobom horizonte dobrovoľne pripravuje o prínosy, ktoré mohli funkčné a príkladné národné parky prinášať v podobe turistov cestujúcich do národných parkov za účelom oddychu v zachovalej prírode (a s tým súvisiaceho rozvoju regiónov). Nehovoriac o prínose takéhoto cieľu pre ochranu u nás žijúcich najvzácnejších druhov. Prístup je navyše v zásadnom v rozpore so Stratégiou EÚ pre biodiverzitu 2030 a má praktický negatívny dosah na systémové plánovanie manažmentu národných parkov v rámci programov starostlivosti, vrátane starostlivosti o prioritné druhy a biotopy. Dobrovoľnosť výmery zón je pritom už dnes ukotvená v ustanoveniach týkajúcich sa zonácie národných parkov.

V rámci hodnotenia vplyvov predkladateľ uvádza, že “Navrhovaná novela zákona pozitívne ovplyvní podnikateľské prostredie najmä znížením administratívnej záťaže a zjednodušením procesov súvisiacich s nakladaním s pozemkami či organizovaním činností v chránených

územiach. Tieto zmeny posilnia právnu predvídateľnosť a uľahčia právne úkony, čo podporí efektívnejšiu spoluprácu podnikateľských subjektov s orgánmi ochrany prírody. V oblasti životného prostredia má novela pozitívny dopad v podobe efektívnejšej ochrany prírody a krajiny, jasnejších pravidiel pre využívanie chránených území a posilnenia mechanizmov na obnovu prírodných hodnôt, vrátane podpory environmentálnej osvetly.”

V zmysle tohto vyjadrenia, rovnako ako aj v zmysle vyššie uvedeného, materiál nijako nekvantifikuje v povinných prílohách jednak samotným predkladateľom identifikovaný dopad na rozpočet verejnej správy a podnikateľské prostredie, ako aj vyššie uvedený negatívny dopad na podnikateľské prostredie, vrátane prírodného turizmu, čo je v rozpore so zákonom č. 523/2004. Z.z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy v zmysle ktorého musia byť pri návrhoch zákonov predkladaných na rokovanie NR SR uvedené a zdôvodnené ich predpokladané finančné dôsledky na rozpočet verejnej správy a predpokladané dôsledky na dodržanie limitu verejných výdavkov a to nielen na bežný rok, ale aj na nasledujúce tri roky. Rovnako vo vzťahu k podnikateľskému prostrediu je nutné kvantifikovať predpokladané vplyvy na podnikateľské prostredie, či už pozitívne alebo negatívne. Návrh je taktiež v rozpore s podmienkami vyplývajúcimi zo zákona č. 400/2015 Z.z. o tvorbe právnych predpisov (§19 ods.6) z hľadiska navrhovaného dátumu účinnosti.

Z vyššie uvedeného vyplýva, že predkladaný legislatívny návrh je jednak v rozpore s viacerými právnymi predpismi pre tvorbu legislatívy, a ako je uvedené v texte nižšie aj v rozpore s legislatívou EÚ.

Pripomienka je zásadná.

Pripomienka č. 2: Ak nebude vyhovené pripomienke č. 1, tak žiadame vypustiť novelizačný bod č. 1 v čl. I a ponechať ustanovenie § 13 ods. 1 v pôvodnom znení.

Odôvodnenie pripomienky č. 2:

Podľa medializovaných informácií je hlavným cieľom tohto novelizačného bodu regulovať sprevádzanie za odplatu tých návštevníkov v chránených územiach, ktorí ich navštevujú za účelom spoznávania prírodných hodnôt. Tento novelizačný bod sa teda týka ekoturizmu. Už samotná myšlienka zmeny zákona v tomto bode je chybou, keďže prílišná regulácia môže rozvoj ekoturizmu zastaviť. Navyše v tomto období, keď sa zatvárajú v regiónoch podniky poskytujúce nemálo pracovných príležitostí (a to aj v bezprostrednej blízkosti národných parkov) je chybou obmedziť jedno z odvetví (rozvoj ekoturizmu), ktorý môže prinášať do regiónov pracovné príležitosti tak ako je to obvyklé v národných parkoch nielen v susedných krajinách, ale na celom svete. Navrhovaná novela je navyše formulovaná všeobecne, že akákoľvek hospodárska činnosť v chránených územiach by mohla podliehať súhlasu všetkých vlastníkov pozemkov. Vzhľadom na rozdrobené vlastníctvo na Slovensku je takýto súhlas nemožné získať. Hrozí preto, že toto ustanovenie nebude ekoturistiku usmerňovať, ale ju úplne zablokuje – rovnako ako ďalšie zámery v území. Navyše môže vytvárať priestor na zneužitie pri osobných alebo susedských sporoch. Paradoxne, súhlas vlastníka bude vyžadovaný napríklad pri sprevádzaní turistov, zatiaľ čo individuálny pohyb po tých istých trasách súhlas nepotrebuje. Takéto opatrenie je nielen diskriminačné, ale aj nepraktické. Z uvedených dôvodov považujeme novelu v tomto znení za nevhodnú a odporúčame jej stiahnutie a prepracovanie tak, aby skutočne riešila

problémy ochrany prírody, bez zbytočných zásahov, ktoré môžu ohroziť udržateľný rozvoj regiónov aj hodnoty, ktoré sme povinní chrániť podľa európskej legislatívy.

Pripomienka je zásadná.

Pripomienka č. 3: Ak nebude vyhovieť pripomienke č. 1, tak žiadame vypustiť novelizačný bod č. 7 v čl. I a ponechať ustanovenie § 14 ods. 1 v pôvodnom znení.

Odôvodnenie pripomienky č. 3:

Podľa medializovaných informácií je hlavným cieľom tohto novelizačného bodu regulovať sprevádzanie za odplatu tých návštevníkov v chránených územiach, ktorí ich navštevujú za účelom spoznávania prírodných hodnôt. Tento novelizačný bod sa teda týka ekoturizmu. Už samotná myšlienka zmeny zákona v tomto bode je chybou, keďže prílišná regulácia môže rozvoj ekoturizmu zastaviť. Navyše v tomto období, keď sa zatvárajú v regiónoch podniky poskytujúce nemálo pracovných príležitostí (a to aj v bezprostrednej blízkosti národných parkov) je chybou obmedziť jedno z odvetví (rozvoj ekoturizmu), ktorý môže prinášať do regiónov pracovné príležitosti tak ako je to obvyklé v národných parkoch nielen v susedných krajinách, ale na celom svete.

Navrhovaná novela je navyše formulovaná všeobecne, že akákoľvek hospodárska činnosť v chránených územiach by mohla podliehať súhlasu všetkých vlastníkov pozemkov. Vzhľadom na rozdrobené vlastníctvo na Slovensku je takýto súhlas nemožné získať. Hrozí preto, že toto ustanovenie nebude ekoturistiku usmerňovať, ale ju úplne zablokuje – rovnako ako ďalšie zámery v území. Navyše môže vytvárať priestor na zneužitie pri osobných alebo susedských sporoch. Paradoxne, súhlas vlastníka bude vyžadovaný napríklad pri sprevádzaní turistov, zatiaľ čo individuálny pohyb po tých istých trasách súhlas nepotrebuje. Takéto opatrenie je nielen diskriminačné, ale aj nepraktické. Z uvedených dôvodov považujeme novelu v tomto znení za nevhodnú a odporúčame jej stiahnutie a prepracovanie tak, aby skutočne riešila problémy ochrany prírody, bez zbytočných zásahov, ktoré môžu ohroziť udržateľný rozvoj regiónov aj hodnoty, ktoré sme povinní chrániť podľa európskej legislatívy.

Pripomienka je zásadná.

Pripomienka č. 4: Ak nebude vyhovieť pripomienke č. 1, tak žiadame novelizačný bod 9 a novelizačný bod 21 v čl. I zmeniť nasledovne:

“V § 15 ods. 2 sa vypúšťa písmeno b). Doterajšie písmeno c) a d) sa označuje ako písmeno b) a c). “

V tejto súvislosti žiadame zmeniť aj novelizačný bod 21 a to nasledovne:

„V § 67 písm. e) sa slová „§ 15 ods. 2 písm. c) a d)“ nahrádzajú slovami „§ 15 ods. 2 písm. b) a c)“

Odôvodnenie pripomienky č. 4:

Z medializovaných informácií sa domnievame, že podstatou tohto novelizačného bodu bolo o.i. uľahčiť rybolov v niektorých chránených územiach spadajúcich do štvrtého stupňa ochrany. V prípade niektorých lokalít by sa aj účel novelizačného bodu dal považovať za opodstatnený, no sme presvedčení, že už dnes zákon poskytuje možnosti ako predmetnú otázku vyriešiť bez toho, aby sa musel novelizovať týmto spôsobom, kedy bude narušený zmysel tohto obmedzenia v štvrtom stupni ochrany a naruší sa celkový vrstevnatý systém jednotlivých stupňov ochrany a na ne nadväzujúcich obmedzení napríklad v chránených vtáčích územiach.

Ak toto obmedzenie lovu živočíchov v mokradiach vypadne, bude to mať nezamýšľané dôsledky. Umožní sa napríklad lov rýb na Vtáčích ostrovoch, ktoré sú na Sĺňave a Oravskej priehrade chránené práve štvrtým stupňom ochrany. Vyším stupňom ani chránené byť nemôžu, lebo na tomto type lokalít je piaty stupeň ochrany neprípustný (je nutná istá miera manažmentu lokalít v období mimo hniezdienia vtáctva). Ide pritom o lokality, ktoré na nesmierne malej rozlohe (niekoľko hektárov) koncentrujú obrovské hodnoty a hniezdia na nich druhy, ktoré hniezdia na Slovensku na lokalitách, ktoré by sme zráтали na prstoch rúk (rybáre riečne, kalužiaky červenonohé, čajky čiernohlavé). Keďže ide o druhy citlivé na vyrušovanie, preto počas hniezdienia vtáctva je nutná prísna ochrana dotknutých lokalít. Stačí totiž aj krátka, hodinová návšteva za účelom rybolovu (čo novela umožní a vyhláška v CHVU Horná Orava to nezakazuje, lebo pri jej vyhlasovaní sa daná činnosť nezakázala, keďže bola paušálne zakázaná zákonom) v senzitivnom období, ktorá môže viesť k stratám stoviek mláďat a opusteniu hniezdných kolónií. Podobne nezamýšľaným bude aj umožnenie lovu vodného vtáctva na CHA Perínske rybníky a na Senianskych rybníkoch v štvrtom stupni ochrany, teda na lokalitách, ktoré patria medzi najväčšie klenoty ochrany vtáctva na Slovensku a dnes na týchto lokalitách ani samotní poľovníci nežiadajú lov vodného vtáctva. Podobných príkladov by sa dalo uviesť viac.

Z dôvodu previazania tohto obmedzenia na iné legislatívne predpisy a z dôvodu toho, že ak obmedzenie vypadne, tak sa naruší vrstevnatosť predpisov a vznikne legislatívna diera a činnosť, ktorá by zo svojej podstaty mala byť obmedzená na najcennejších lokalitách obmedzená nebude, preto žiadame novelizačný bod upraviť ako píšeme vyššie. Nevidíme veľmi veľa iných možností, ako inak paušálne umožniť rybolov, resp. lov živočíchov v mokradiach upravením ustanovenia v § 15 ods. 2) písm. d) zákona bez toho, aby sa na druhej strane neohrozili predmety ochrany v citlivých územiach. Ak by ministerstvo prišlo s nejakým návrhom, ktorý by riešil naše vyššie uvedené obavy, potom by to bola vec na diskusiu.

Takéto paušálne udelenie výnimky v štvrtom stupni ochrany na chytenie, usmrtenie alebo lov živočíchov v mokradiach je nezlučiteľné s požiadavkami Smernice Rady 92/43/EHS z 21. mája 1992 o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín (ďalej len “smernica o biotopoch”) ako aj Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2009/147/ES z 30. novembra 2009 o ochrane voľne žijúceho vtáctva (ďalej len “smernica o vtáctve”). Aj podľa judikatúry Súdneho dvora, hoci smernice pripúšťajú výnimky zo systémov ochrany živočíšnych druhov a vtáctva, tak tieto výnimky musia byť vždy interpretované reštriktívne (viď napr. rozsudok vo veci C-432/21 Komisia proti Poľskej republike). Preto navrhovaná úprava v tomto bode novely je v príkrom rozpore s požiadavkami európskych smerníc na ochranu živočíchov a vtáctva.

Pripomienka je zásadná.

Pripomienka č. 5: Ak nebude vyhovieť pripomienke č. 1, tak žiadame vypustiť novelizačný bod č. 11 v čl. I a ponechať ustanovenie § 19 ods. 2 v pôvodnom znení.

Odôvodnenie pripomienky č. 5:

Dobrovoľnosť výmery zón je dnes ukotvená v ustanoveniach týkajúcich sa zonácie národných parkov. Slovensko sa v stredno- a dlhodobom horizonte dobrovoľne pripravuje o prínosy, ktoré mohli funkčné a príkladné národné parky prinášať v podobe turistov cestujúcich do národných parkov za účelom oddychu v zachovanej prírode (a s tým súvisiaceho rozvoju regiónov). Nehovoriac o prínose takéhoto cieľu pre ochranu najvzácnejších druhov u nás žijúcich. Prístup je v navyše zásadom v rozpore so Stratégiou EÚ pre biodiverzitu 2030 a má praktický negatívny dosah na systémové plánovanie manažmentu národných parkov v rámci programov starostlivosti, vrátane starostlivosti o prioritné druhy a biotopy.

Pripomienka je zásadná.

Pripomienka č. 6: Ak nebude vyhovieť pripomienke č. 1, tak žiadame vypustiť novelizačný bod č. 14 v čl. I.

Odôvodnenie pripomienky č. 6:

Máme za to, že navrhované znenie § 40 ods. 1 prvá veta je v rozpore so smernicou o biotopoch a smernicou o vtáctve. Podľa súčasnej právnej úpravy, ktorá reflektuje požiadavky týchto smerníc sa v prípadoch, ak je to potrebné na ochranu verejného zdravia či verejnej bezpečnosti výnimka povoľuje v rámci správneho konania. Podľa predkladanej novely postačí písomné určenie OOP, čím sa vylúči možnosť námietok. Takýto mechanizmus udeľovania výnimiek nespĺňa požiadavky smerníc, kedy je v každom jednom prípade nevyhnutné riadne skúmať a posúdiť jej odôvodnenosť a existenciu iných alternatív. Tento krok oslabuje ochranu chránených druhov a odporuje čl. 16 smernice o biotopoch, keďže znemožní kontrolu odôvodnenosti výnimiek a umožní svojvoľné zásahy do ochrany prírody. Navrhované znenie § 40 ods. 1 prvá veta nereflektuje požiadavky čl. 16 smernice o biotopoch, kedy je výnimku možné udeliť, len ak neexistuje uspokojivá alternatíva a výnimka nespôsobuje zhoršenie priaznivého stavu ochrany populácie príslušného druhu. Toto ustanovenie je rovnako tak v rozpore s článkom 9 smernice o vtáctve. Doterajšia právna úprava umožňovala vydanie výnimiek za účelom ochrany verejného zdravia a bezpečnosti tak, ako to predpokladá smernica o vtáctve. V procese udelenia výnimky sa mohli špecifikovať všetky podmienky tak, ako to predpokladá čl. 9, ods. 2 smernice. Avšak paušálne zrušenie výnimky z druhovej ochrany z dôvodu verejného zdravia a verejnej bezpečnosti v novelizačnom bode 14 už odporuje požiadavkám na výnimky, tak ako ich predpokladá článok 9 ods. 2. V zmysle tohto článku má vydanie výnimky svoju postupnosť a nadväzuje na všeobecné princípy ochrany vtáctva stanovené smernicou. Podobne ako v prípade, čl. 16 smernice o biotopoch sa znemožní kontrola odôvodnenosti výnimiek a odporuje to duchu článku 9 smernice o vtáctve, ktorý znie „Členské štáty môžu udeliť výnimku“, čo znamená, že ak prípad nastane, môžu v budúcnosti rozhodnúť o špecifických prípadoch výnimiek. To už ale nebude prípad, ak takáto všeobecná výnimka bude paušálne povolená zo zákona. To je ďalší z dôvodov, pre ktorý žiadame stiahnuť novelu ako celok.

Navrhovaný novelizačný bod je problematický aj z pohľadu realizácie manažmentu biotopov a starostlivosti o chránené druhy. V prípade zabezpečenia starostlivosti o chránené druhy a ich biotopy bolo dnes platné ustanovenie § 40 ods. 1 využívané nielen organizáciami ochrany prírody, ale aj ďalšími osobami, ktoré vypomáhali štátu pri manažmente biotopov. Tým, že sa do znenia doplní organizácia ochrany prírody na nesprávne miesto, tak sa výrazne zníži možnosť jednoduchšej realizácie manažmentu iným organizáciám, ktoré vypomáhajú aj organizáciám ochrany prírody. Navrhovaná formulácia by výrazne obmedzila realizáciu manažmentu biotopov a starostlivosť o chránené druhy tam, kde to dnes funguje.

Pripomienka je zásadná.

Pripomienka č. 7: Ak nebude vyhovené pripomienke č. 1, žiadame vypustiť novelizačný bod č. 18 v čl. I.

Odôvodnenie pripomienky č.7:

Účelom inštitútu predkupného práva štátu je pri prevode pozemkov, na ktorých sa nachádzajú vzácne prírodné hodnoty, a ktoré sú v súkromnom vlastníctve, prednostne umožniť štátu získať vlastnícke právo k nim. Prevod vlastníctva pozemkov v chránených územiach na štát je systémovým riešením, zakladá sa tým predpoklad pre bezkonfliktnú ochranu prírody v území. Štát by teda mal mať záujem o výkup pozemkov v chránených územiach, čo je v konečnom dôsledku lacnejšie ako nájom, alebo platba za obmedzenie hospodárenia. Novelizačný bod č. 18 narúša túto filozofiu a opäť nepriaznivo zasahuje a nabúrava dnešný systém ochrany prírody a krajiny. Ide o oslabenie správy a kontroly štátu nad tými najcennejšími prírodnými hodnotami.

Pripomienka je zásadná.

Pripomienka č. 8: Ak nebude vyhovené pripomienke č. 1, žiadame vypustiť novelizačný bod č. 26 v čl. I.

Odôvodnenie pripomienky č. 8:

Novelizáciou § 90 ods. 1 písm. l) a § 92 ods. 1 písm. n) ZoOPaK dôjde k opätovnému oslabeniu ochrany drevín, ku ktorej už došlo zásahom predošlých noviel ZoOPaK. Tento krát predkladateľ upúšťa od vyvodzovania zodpovednosti za porušenie povinností na úseku ochrany drevín a to konkrétne povinnosti v zmysle § 47 ods. 7 - písomne oznámiť orgánu ochrany prírody uskutočnenie plánovaného výrubu. Porušenie tejto povinnosti už nemá byť viac priestupkom, za ktoré bude možné uložiť finančnú sankciu, Ide o výrub, ktorý je nevyhnutné vykonať z dôvodov podľa iných osobitných predpisov (napríklad zákon o ochrane pred povodňami, zákon o energetike a pod). Príslušný orgán ochrany prírody totiž môže uplatniť svoje pripomienky v zmysle §47 ods. 8 (výrub zakáže, obmedzí, alebo určí podmienky). Ak sa upustí od vyvedenia zodpovednosti za porušenie povinnosti oznámenia výrubov, oslabí to motiváciu povinných osôb, takéto výrubu nahlasovať.

Pripomienka je zásadná.

Pripomienka č. 9. Ak nebude vyhovené pripomienke č. 1, tak do čl. I predkladanej novely žiadame doplniť nový novelizačný bod v znení:

„V § 47 ods. 10 sa za slová „ktorá rastie na území s druhým alebo tretím stupňom ochrany“ dopĺňajú slová „alebo v časti chráneného vtáčieho územia s prvým stupňom ochrany,“

Odôvodnenie pripomienky č. 9:

Upozorňovali sme v minulosti na to, že znenie predošlej novely, ktoré oslabilo ochranu drevín nebude mať za následok v takej miere ako sa očakávalo čistenie zarastených pasienkov, ale naopak povedie k odstraňovaniu NDV v nížinnej krajine na miestach, kde je NDV obzvlášť dôležitá, no z pohľadu poľnohospodárstva výrub takejto NDV neprináša očakávané benefity. Ako reakcia na to bola prijatá dnes platná úprava, ktorá umožňuje zastaviť problematiku výrub v druhom a vyššom stupni ochrany. Žiaľ v legislatíve sa zabudlo, že ochrana drevín má svoj nespochybniteľný význam aj v chránených vtáčích územiach s prvým stupňom ochrany, kde viaceré predmety ochrany (napr. orol kráľovský, d'ateľ hnedkavý a i.) sú závislé od zabezpečenia ochrany NDV. Nami navrhnutý novelizačný bod ráta s úpravou režimu ochrany drevín v týchto územiach, ktoré sú kľúčové pre ochranu vzácnych druhov, legislatíva na ne pozabudla a plošne nepredstavujú taký významný zásah, aby takáto zmena nebola akceptovateľná na národnej úrovni.

Pripomienka je zásadná.

Pripomienka č. 10: Ak nebude vyhovené pripomienke č. 1, tak do čl. I predkladanej novely žiadame doplniť nový novelizačný bod v znení:

„§ 71a, ods. 3 znie „Dobrovoľný člen stráže prírody plní svoje úlohy podľa tohto zákona v časti územia v jeho obvode pôsobnosti, kde sa na kontrole dohodne s príslušnou organizáciou ochrany prírody v rámci postupu podľa § 65a, ods. 2) písm. z) a za).“

Odôvodnenie pripomienky č. 10:

Aktuálne drakonické obmedzenie pôsobenia dobrovoľnej stráže prírody drasticky znížilo možnosti kontroly dodržiavania pravidiel ZoOPaK. Chápeme, že cieľom predošlej novely bolo vyhnúť sa excesom, pri ktorých vnímanie ochrany prírody zhoršovali dobrovoľní členovia stráže prírody, ktorí nepostupovali v súlade § 77 ods. 1 písm. q) ZoOPaK. Upozorňovali sme však, že navrhnuté obmedzenie možnosti pôsobenia dobrovoľnej stráže prírody je príliš prísne a nebude fungovať, keďže nebude možné dosiahnuť súhlasy vlastníkov (kvôli rozdrobenosti vlastníckej štruktúry). Naše negatívne očakávania však boli v zlom význame slova prekonané a v niektorých územiach došlo k úplnej paralýze výkonu stráže prírody. Navrhovali sme v minulosti, aby sa riešila príčina problému, teda absencia možnosti efektívnej kontroly práce dobrovoľných strážcov prírody organizáciou ochrany prírody, keďže nie sú v pracovnoprávnom vzťahu. Aktuálne navrhujeme využiť zákonom ustanovenú koordináciu práce členov stráže prírody pod vedením organizácie ochrany prírody. Práca dobrovoľných členov stráže prírody teda nebude viazaná na súhlas vlastníka pozemku (čo je prakticky nemožné získať s), ale bude viazaná na dohodu na miestach pôsobenia s príslušnou správou

CHKO a NP, ktorá prácu členov stráže prírody koordinuje. Príslušné pracoviská CHKO a NP poznajú osobne jednotlivých členov stráže prírody a vedia sa teda vyhnúť vyčleneniu tých členov stráže prírody do území, kde v minulosti konali v rozpore s § 77 ods. 1) písm q). To by malo zabezpečiť zlepšenie vnímania stráže prírody v regiónoch a zároveň odblokovanie paralyzovanej stráže prírody.

Odblokovanie práce paralyzovanej dobrovoľnej stráže prírody považujeme za veľmi dôležité, keďže aktuálne údaje ukazujú na to, že absencia dobrovoľnej stráže prírody v teréne spôsobuje zhoršovanie vyrušovania na exponovaných lokalitách. Podľa aktuálneho monitoringu z aprílu roku 2025 dáta ukázali, že napríklad v Chránenom vtáčom území Sysľovské polia, kde je vstup obmedzený z dôvodu ochrany vzácných druhov, napríklad sokola kobcovitého, ktorý nehniedzí nikde inde na Slovensku, až v 94 % monitorovaného času sa pohybovala minimálne jedna osoba na lokalitách, kde bol vylúčený vstup z dôvodu ochrany vzácných druhov. Takéto intenzívne vyrušovanie, ktoré vie usmerniť práve dobrovoľná stráž prírody, predstavuje priame ohrozenie pre najvzácnejšie druhy prežívajúce u nás.

Pripomienka je zásadná.

Pripomienka č. 11: Ak nebude vyhovené pripomienke č. 1, tak do čl. I predkladanej novely žiadame doplniť do čl. I nový novelizačný bod v znení:

“ V § 103 ods. 6 sa slová “ Ak osobitný predpis neustanovuje inak, orgán ” nahrádzajú slovami “Orgán”. “

Odôvodnenie pripomienky č. 11:

Znenie ustanovenia § 103 ods. 6 účinné od 1.1.2025 absolútne narušilo logiku predošlej právnej úpravy a jej dôsledkom je paradoxná situácia, kedy územia NATURA majú nižšiu ochranu ako iné záujmy chránené zákonom o ochrane prírody a krajiny. § 103 ods. 6 v aktuálnom znení pôsobí absolútne nelogicky vo vzťahu k § 103 ods. 5. Zatiaľ čo odsek 5 vylučuje možnosť uplatnenia fikcie súhlasu v konaniach napr. aj podľa stavebného zákona, keď ide o vec, ktorou môžu byť dotknuté záujmy ochrany prírody a krajiny, tak odsek 6 tento princíp pri projektoch a plánoch a teda činnosti, ktoré môžu mať dopad na územia NATURA popiera. Zákon tak úplne nelogicky poskytuje nižšiu ochranu záujmom týkajúcich sa ochrany prírody a krajiny pri realizácii projektov a plánov s dopadom na územia NATURA ako pri iných činnostiach.

Fikcia súhlasu (*tacit agreement*) je v zmysle judikatúry SDEÚ dlhodobo vnímaná ako neakceptovateľná pri činnostiach, ktoré si vyžadujú istý typ environmentálneho posúdenia, akým je napr. aj primerané posúdenie v zmysle čl. 6 ods. 3 smernice o biotopoch (Komisia v. Belgicko C 230/00 bod 16, potvrdené rozsudkom Association nationale C-381/07, bod 26). Tu je nevyhnutné pripomenúť, že zavedením fikcie súhlasu sa výrazne oslabuje postavenie orgánov ochrany prírody ako dotknutých orgánov v konaniach podľa stavebného zákona a preto aj týmto zásahom sa oslabuje systém ochrany prírody a krajiny na Slovensku.

Pripomienka je zásadná.

Splnomocnenými zástupcami verejnosti na ďalší postup s uplatnenou hromadnou pripomienkou sú:

Jozef Ridzoň, SOS/BirdLife Slovensko, Zelinárska 4, 82108 Bratislava
Ivana Figuli, VIA IURIS, Komenského 21, 974 01 Banská Bystrica
Marek Kuchta, iniciatíva My sme les, Rybnícka 3951, 06901 Snina
Marián Hletko, iniciatíva My sme les, Rybnícka 3951, 06901 Snina
Milan Olekšák, iniciatíva My sme les, Rybnícka 3951, 06901 Snina
Katarína Butkovská, WWF Slovensko, Medená 101/5, 81102 Bratislava
Lucia Szabová, iniciatíva Zelená väčšina, Haanova 40, 85104 Bratislava